

RETNINGSLINJER FJELLSIKRINGSARBEID - REVISJON 2

På bakgrunn av ny kunnskap og gjennomførte tilsyn ser Arbeidstilsynet behov for å revidere retningslinjer for bruk av arbeidsutstyr til fjellsikringsarbeid.

Definisjon av fjellsikringsarbeid

Arbeidstilsynet ser det også som hensiktsmessig å presisere hva vi legger i begrepet fjellsikringsarbeid i denne retningslinjen. Med fjellsikringsarbeid mener vi all type aktivitet knyttet til sikring av fjell, fra inspeksjon til bolting, uavhengig av hvor arbeidet skjer (dagskjæringer, naturlig fjellside, tunneldriving, vedlikeholdsarbeid med mer).

Lift og teleskoptruck – kan vurderes brukt til fjellsikringsarbeid

Enkelte typer lifter og teleskoptrucker som er konstruert og egnet for formålet, kan brukes også til fjellsikringsarbeid. For at en lift eller teleskoptruck skal kunne brukes til fjellsikringsarbeid, må dette tydelig fremgå av bruksanvisningen, jf. maskinforskriften Vedlegg I punkt 1.7.4.2, spesielt bokstavene g), l) og n). Viktige moment som blant annet må være med i bruksanvisningen (ikke uttømmende), er følgende:

- opplysninger om hva kurven/bom/lift / teleskoptruck (arbeidsutstyret) tåler av vertikale og horisontale belastninger, når utstyret monteres i kurven. Produsenten må også vurdere om stålkonstruksjonen tåler vibrasjoner fra borutstyret som benyttes. Det er kombinasjonen av spenning/vibrasjon som fører til utmatning av stålet.
- om arbeidsutstyret er dimensjonert for å tåle de belastninger som påføres ved bruk av for eksempel knemater eller annet tilsvarende utstyr

Arbeidstilsynet krever at det i tillegg utarbeides en sikker jobbanalyse (SJA) som viser at arbeidsutstyret kan brukes til fjellsikringsarbeid på det aktuelle stedet, jf. internkontrollforskriften § 5 annet ledd nr. 6.

Mobilkran og kurv – kan vurderes brukt til fjellsikringsarbeid

Dette arbeidsutstyret er ikke-forskriftsmessig utstyr for personløft og dermed ikke i samsvar med regelverket. For at slikt utstyr fortsatt kan brukes, må det foreligge dispensasjon fra Arbeidstilsynet. Denne dispensasjonen gjelder kun i forhold til å bruke mobilkran/kurv til personløft.

For at en mobilkran kurv skal kunne brukes til fjellsikringsarbeid, må dette tydelig fremgå av bruksanvisningen, jf. maskinforskriften Vedlegg I punkt 1.7.4.2, spesielt bokstavene g), l) og n). Viktige moment som blant annet må være med i bruksanvisningen (ikke uttømmende), er følgende:

- opplysninger om hva kurven/bom/ kran (arbeidsutstyret) tåler av vertikale og horisontale belastninger, når utstyret monteres i kurven. Produsenten må også vurdere om

stålkonstruksjonen tåler vibrasjoner fra borutstyret som benyttes. Det er kombinasjonen av spenning/vibrasjon som fører til utmatning av stålet.

- om arbeidsutstyret er dimensjonert for å tåle de belastninger som påføres ved bruk av for eksempel knemater eller annet tilsvarende utstyr

Arbeidstilsynet krever at det i tillegg utarbeides en sikker jobbanalyse (SJA) som viser at arbeidsutstyret kan brukes til fjellsikringsarbeid på det aktuelle stedet, jf. internkontrollforskriften § 5 annet ledd nr. 6.

Sakkyndig kontroll for ikke forskriftsmessig utstyr

Ved bruk av utstyr som ikke er forskriftsmessig og ikke spesielt utviklet for bruk til personløft, krever Arbeidstilsynet at det gjennomføres sakkyndig kontroll hver 3. måned, jf. bruksforskriften § 55 første ledd, tredje og fjerde strekpunkt. Det er arbeidsgivers plikt å påse at den sakkyndige kontrollen blir gjennomført jf. bruksforskriften § 7 annet ledd.

Beskyttelsestak (FOPS)

Arbeidstilsynet vil presisere at bestemmelser om førervern / beskyttelsestak (FOPS) mot fallende gjenstand gjelder for bruk av alt utstyr til fjellsikringsarbeid, jf. forskrift om maskiner av 20. mai 2009 nr.544 (maskinforskriften) Vedlegg I punkt 3.4.4 første ledd. Førervern/ beskyttelsestak mot fallende gjenstand er en sikkerhetskomponent og skal følge bestemmelsene i maskinforskriften § 2 c.

Førervern / beskyttelsestak mot fallende gjenstand skal som hovedregel, være til stede på arbeidsutstyret, i følge Arbeidstilsynets tolkning. Arbeidsgiveren kan imidlertid vurdere om førervernet kan tas av for visse arbeidsoperasjoner, etter en sikker jobbanalyse som viser at dette er trygt, jf. maskinforskriften Vedlegg I punkt 3.4.4 første ledd. Arbeidstilsynet krever at arbeidsgiver må begrunne hvorfor førervern eventuelt ikke brukes. Dette må fremgå av en sikker jobbanalyse (SJA).

Vibrasjoner

Eksposering for vibrasjoner deles normalt i to typer; helkroppsvibrasjon og hånd-/ armvibrasjon. Helkroppsvibrasjoner kan for eksempel komme fra setet i kjøretøy eller fra underlaget man står på (kurv, bakken osv). Hånd-/ armvibrasjoner kan for eksempel oppstå når man holder i vibrerende verktøy, i rekkverket på kurven eller gjennom slag med spett.

Arbeidstakere som benytter arbeidsutstyr til boring i fjell (bolting etc.), blir eksponert for vibrasjoner. Eksposering for vibrasjoner kan føre til helseplager og permanente skader i skjelett, nerver og blodsirkulasjon.

Forskrift om vern mot mekaniske vibrasjoner av 6. juli 2005, nr. 804 (vibrasjonsforskriften) § 5 krever at arbeidet skal planlegges og gjennomføres på en slik måte at arbeidstakerne beskyttes mot vibrasjoner.

I henhold til § 6 i vibrasjonsforskriften må virksomheten kartlegge og risikovurdere om arbeidstakerne utsettes for helseskadelige vibrasjoner.

Vibrasjonsforskriftens §§ 7 og 8 fastsetter tiltaksverdier (krever tiltak ved overskridelse) og grenseverdier (kan ikke overskrides) for vibrasjonseksponeringen.

Eksempel på tiltak kan være: Alternative arbeidsmetoder, annet utstyr med lavere vibrasjonsnivå, rulling på arbeidsoppgaver, vedlikehold av utstyr. Listen er ikke uttømmende

Hvis vibrasjonsdata ikke er tilgjengelig fra produsent, må måling gjennomføres.

Hvis arbeidsgiver ikke har kompetanse til å gjennomføre en vurdering av vibrasjonseksposering, må dette gjennomføres av en virksomhet med kompetanse på området (yrkeshygieniker, bedriftshelsetjeneste e.l.)

Vibrasjonseksposeringen må vurderes ved valg av arbeidsmetode (manuell bormating, knemater, fastmontert mater på plattform/maskin).

Risikovurdering som beskriver vibrasjonseksposering eller rapport fra vibrasjonsmåling, skal være tilgjengelig på arbeidsstedet og kunne fremlegges ved tilsyn.

Arbeidstilsynets oppfølging/reaksjon ved tilsyn

Virksomheten må fremlegge dispensasjon som viser at det foreligger tillatelse til å gjennomføre personløft, dersom det brukes ikke forskriftsmessig mobilkran / utstyr til personløft. For å få dispensasjon stiller Arbeidstilsynet vilkår, blant annet krav til vurdering av risiko, som viser at utstyret er trygt for personløft.

I tillegg må det dokumenteres, på arbeidsstedet, at det er trygt å gjennomføre det aktuelle arbeidet, ved bruk av knemater eller annet boreutstyr. Dersom dette ikke foreligger, vil arbeidet bli stanset.

Arbeidstilsynet vil ved tilsyn kreve fremlagt sikker jobbanalyse (SJA) som viser at arbeidsutstyret er egnet til å utføre arbeidet på det aktuelle stedet, jf. internkontrollforskriften § 5 annet ledd nr. 6. Foreligger ikke slik sikker jobbanalyse, vil arbeidet bli stanset. Begrunnelsen for stansingen er at det mangler dokumentasjon som viser at det ikke foreligger umiddelbar fare for liv og helse, jf. arbeidsmiljøloven § 18-8 andre setning.

Ved tilsyn vil Arbeidstilsynet også kreve fremlagt dokumentasjon på at det er gjennomført sakkyndig kontroll av det ikke-forskriftsmessige utstyret de siste 3 mnd, eller hver 12 mnd for forskriftsmessig utstyr. Fremlegges ikke dokumentasjon på sakkyndig kontroll, blir arbeidet stanset.

Med hilsen
Arbeidstilsynet Midt-Norge

Arne M. Feragen
regiondirektør
(sign.)

Torgeir Alvsåker
tilsynsleder
(sign.)

Dette brevet er godkjent elektronisk i Arbeidstilsynet og har derfor ingen signatur.

Kopi: Arbeidstilsynets regiondirektører
Svartjenesten
Direktoratet for arbeidstilsynet, Lov og regelverk
Nasjonal koordinator for teknisk ulykke nettverk, Ann-Sofi Domås
Roy Kenneth Øie, nasjonalt område vibrasjoner